

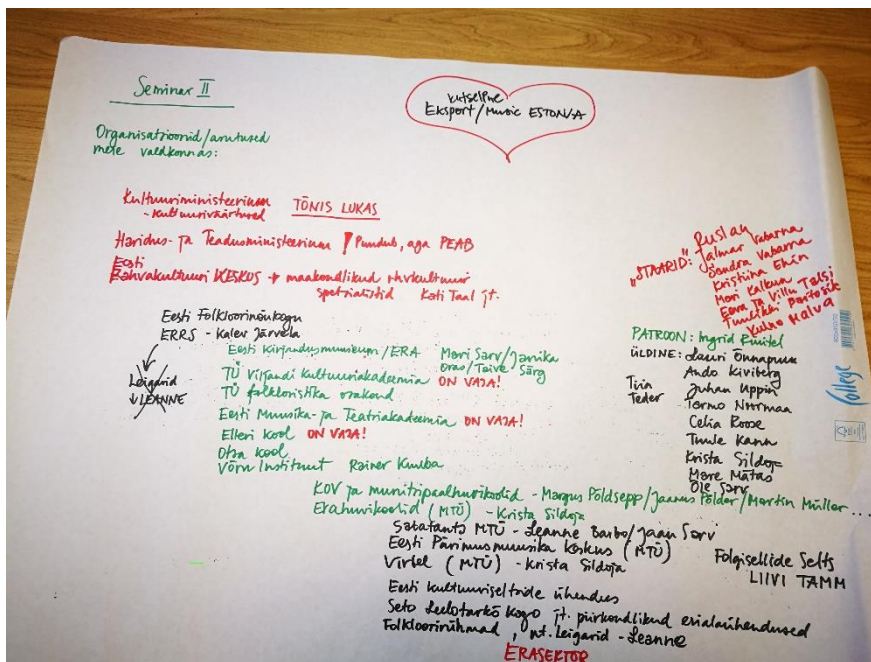
Seminar II – Ootused rahvakultuuri valdkonna eestkõnelejatele. Kes mille eest peaks kõnelema?

Seminaris arutleti valdkonna eestkõnelemisega seotud küsimusi nagu:

Kes on eestkõneleja? Kas eestkõneleja on see, kellele antakse eestkõneleja roll?

Kas see on organisatsioon, kellel on õigus olla eestkõneleja? Või on see inimene, kes on oma tegude ja rahva heakskiiduga teeninud ära eestkõneleja rolli?

Kõik laudkonnad märkisid lehele, millised organisatsioonid ja asutused valdkonnas tegutsevad, seejärel isikud. Sõnastati ootused eestkõnelejatele.

Harrastusteatri laudkond

Tegime skeemi ja kaardistasime viis rühma. Esimesse rühma me paigutasime raha esindavad organisatsioonid: ministeerium, ERK, Eesti Kultuurkapital, KOVID ja OMVL-d.

Teise rühma asetaskime koostööpartnerid, kes ei oma küll rahalist toetust, aga pakuvad loomulikult kaasamõtet ja koostööd: rahvamajad, Eesti Teatri Agentuur, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, Eesti Vabariidusliit, EMSL, valdkondlikud rahvusvahelised organisatsioonid ja huvihariduse esindusorganisatsioonid.

Kirjutaskime välja ka ülikoolid, Eesti Teatriliidu koos erialaliitidega, Eesti Etendusasutuste Liidu. Need on organisatsioonid, kellega koostööd praegu hetkel ei tehta, aga võiks teha.

Siis kõik tegutsejad nagu kooliteatrid, tudengiteatrid, muusikateatrid, nukuteatrid jne. Kõik need, kes tegutsevad professionaalses teatris ja samamoodi on esindatud harrastusteatris. Need, kelle nimel valdkond tegutseb.

Kirjutaskime välja praegused eestkõnelejad, kes on ühtlasi ka head koostööpartnerid. Need on Anneli Saro, Hedi-Liis Toome, Rait Avestik, Jaak Allik, Toomas Lõhmuste ja Lennart Peep.

*Arutasime, et meie valdkonna esindusorganisatsioon ja ka eestkõneleja on ikkagi Eesti Harrastusteatri Liit. Eestkõneleja vajab ka eestkõnelejaid. Mõtlesime, mida oleks sellel valdkonnal vaja? Valdkonnal oleks vaja kogukonna juhti rahvamajade juures, palgaline töökoht – **kogukonnajuht**. Kogukonnajuht võiks kaasata lähtuvalt kogukonnast tantsu, muusikat, teatrit jt valdkondi ühisosa loomisel. Neid inimesi praegu ei koolitata, mida oleks aga vaja ja mida oleks vaja selgeks teha rahastajatele. Teatri valdkond võib sealt noppida välja oma eestkõneleja. (Kokkuvõte Tiia Sippol)*

Küsimused

-Küsimus koostöö puudumise kohta. Ühelt poolt ülikoolidega koostöö puudub, teiselt poolt kaks eestkõnelejat, keda nimetasite, on ülikooliga seotud. Mis on koostöö puudumise taga? Kus on need takistused? (Elo-Hanna Seljamaa)

- Tegelikult me ülikoolide puhul mõtlesimegi seda, et ei koolitata vastava eriala inimesi. Selles on koostöö puudumine ja me tahaksime seda koostööd luua, see oleks eesmärk. See on kunagi olnud, ent on katkenud, kuna prioriteetid on muutunud. Prioriteetid oleks vaja tagasi tuua. (Tiia Sippol)

-Asi on õppekavade reformimises?

- Asi on just nimelt õppekavade reformimises. On üksikuid inimesi, kes kuuluvad Eesti Harrastusteatri Liidu erinevatesse žüriidesse. Nad on isikuliselt nõus eest kõnelema, aga sealt on vaja veel samm edasi astuda. (Tiia Sippol)

Vaimse kultuuripärandi ja pärimuskultuuri laudkond

Meil sai kirja palju. Kui me tõime välja, kes tegelikult on valdkonna eestkõnelejad, siis me kõige ausamalt panime kirja nimed nagu Marju Kõivupuu, Mall ja Reet Hiiemäe, Kairi Leivo, ka sootskad. Tooksime esile ka Eesti Pärimusmuusika Keskust.

Kirjutasime välja ootused eestkõnelejatele. Me ei toonud kedagi välja, kes neid ootusi peaks täitma. Räägime nõ imeinimesest. Ootused eestkõnelejale:

- selge sõnum ehk siis konkreetne sõnum populaarses vormis;*
- olukorraga suhestumine;*
- initsiatiivikus;*
- diplomaatilisus;*
- ta on kaasav, dialoogi loov ja tema sõnum on dialoogi loov;*
- tal on kogukonna ja valdkonna toetus;*
- tal faktidel põhinevad teadmised;*
- tal ei ole ainult isiklik huvi;*
- tal on lai silmaring.*

(Kokkuvõte Monika Tomingas)

Küsimused

- Kuivõrd te nimetasite mitmeid nimekaid eestkõnelejaid, kellega te olete väga rahul, et kas te ootaks mingit muutust või kas need isikud annavad kokkupanduna selle imeinimese?

- Need, keda me nimetasime, ei peagi täitma kõiki ootusi. Kõik need, kelle me kirja panime, võiksid leida oma niši, millega olla eestkõneleja. Siin on ka päris palju organisatsioone, kes võiksid kõik selles valdkonnas sõna võtta. Meie pluss ja miinus korraga on see, et meil on

suur laudkond ja valdkond. Eestkõnelejaid on kahjuks praegu vähe ja neid nišše, kus võiks olla eestkõneleja, võiks olla loomulikult rohkem. (Monika Tomingas)

Rahvusliku käsitöö laudkond

Esmalt nimekirjast, mis me tekitasime. Loomulikult Eesti Rahvakunsti- ja Käsitöö Liit, ERM, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, ERK, Eesti Vabaharidusliit. Lisaks ka ametikoolid, lasteaiad, põhikoolid, raamatukogud. See nimekiri on pikk.

Ootused on pärandi uurimine ja tutvustamine, teadvustamine ja väärtustamine, õpetamine, terminitöö ja tehnoloogia. Võib-olla veel ka kultuuripärandi loov rakendamine. Need põhimõisted käisid arutelust läbi.

Kolm peamist eestkõnelejat, kelle me välja valisime, on Eesti Rahvakunsti- ja Käsitöö Liit, ERM ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. Kogu seda kolmikut ühendab praegusel hetkel Anu Raud. (Kokkuvõte Liina Veskimägi-Iluste)

Küsimusi ja kommentaare

-Kuidas tagada järjepidevust, kui see, kes koondab, on väärikas eas? See on üleüldine järjepidevuse küsimus.

-Ma arvan, et siin on märksõnad õpetamine ja uurimine. Kuna meie esimeses nimekirjas olid ka ametikoolid ja põhikoolid ja uskuge, see on Eestis väärtus, et põhikoolides ja lasteaedades õpetatakse käsitööd. Käeline tegevus on olemas. (Liina Veskimägi-Iluste)

-Täiendaksin, et Eesti Rahvakunsti- ja Käsitöö Liit on käivitanud projekti „Kutsu meister kooli“, mille raames tutvustatakse Eesti Rahvakunsti- ja Käsitöö Liitu ja ERMi ja meister teeb töötubasid. Sellega me kasvatame järeltulevat põlvkonda. (Virve Tuubel)

-Käelise tegevuse märksõna on võib-olla see, mis võib nii mõnelgi barjääre maha võtta. Käsitööga on ühed assotsiatsioonid ja käeline tegevus toob esile midagi muud.

Koori- ja puhkpillimuusika laudkond

Saime samuti oma valdkonda terve hulga organisatsioonide: Eesti Kooriühing, Eesti Koorijuhtide Liit ja teised alaliidud, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, Kultuuriministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, muusika õppeasutused nagu EMTA, Georg Otsa nimeline Tallinna Muusikakool, Heino Elleri Muusikakool, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, kindlasti ka maakondlikud erialaseksioonid, muusikakoolid ja ka koolid ja lasteaiad.

Hetkel peamised eestkõnelejad selles valdkonnas on Eesti Kooriühing, Eesti Koorijuhtide Liit, teised alaliidud ja Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA. Isikutena on eestkõnelejad Marju Lauristin, Tõnis Lukas, Aet Maatee, laulupidude kunstilised juhid nagu Pärt Uusberg, Rasmus Puur, Raul Talmar, Hirvo Surva, Tõnu Kaljuste.

Meie valdkonna ootused eestkõnelejatele on:

- oma valdkonna eest seismine;*
- oma valdkonna väga hea tundmine;*
- oma valdkonna pildil hoidmine;*
- autoriteetne arvamus, mis loeb.*

(Kokkuvõte Kaie Tanner)

Küsimused ja kommentaarid

- Tundub, et eestkõnelejaid jagub nii isikute kui institutsioonide seas. Kas võib öelda, et selles vallas on hästi või tuli arutus välja ka mingi kitsaskoht? (Elo-Hanna Seljamaa)
- Avastasime selle, et kui me räägime, et eestkõneleja võiks olla ka väljastpoolt valdkonda, siis meil seda väga ei ole, v.a Marju Lauristin. Eestkõnelejad tulevad peamiselt valdkonna seest. Ei tea kas see on miinus või pluss. Võiks keegi väljastpoolt ka olla. (Kaie Tanner)
- See ei ole miinus ega pluss iseenesest, see on nii. (Elo-Hanna Seljamaa)

Rahva- ja pärimustantsu laudkond

Meil sai kokku kirju lapitekk. Lähtusime sarnaselt eelkõnelejatele riigi tasandil Kultuuriministeerium ja Haridus- ja Teadusministeerium. Järgmise tasandina tööme välja keskseltsi tasandi: Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts, Eesti Pärimusmuusika Keskus, ERK, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, Eesti Folkloorinõukogu. Väikene aste allpool on meie jaoks Eesti Tantsukunsti ja Tantsuhariduse Liit ja Eesti Tantsuhuvihariduse Liit. Kindlasti kõrgkoolid, nii Tallinna Ülikool kui TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. Siis me leidsime, et valdkonna eest kõnelevad kindlasti ka rahvakunstiansamblit, näiteks TÜ Rahvakunstiansambel Kuljus, Tarbatu, Sõprus jne. Meil on ka valdkondlikud Naisrühmade Liit ja Eesti Rahvatantsu Keskus, Tantsupeomuuseum, pärimustantsu poole pealt traditsioonilise tantsu festival Sabatants ja tantsuklubid, ka Viljandi pärimusmuusika festival ja Võru pärimustantsu festival. Maakondlikul tasandil on palju rahvakultuuri alaseid ühendusi ja seltsi.

Persoonidest rääkides on kindlasti eestkõnelejad ka tantsupeo kunstilised juhid. Siis me leidsime ühe kodustatud ajakirjaniku, aeg-ajalt Rein Sikk võtab rahvatantsu valdkonnas sõnas. Ta võiks meist küll paremini rääkida. Loodame, et Margus Toomlast võiks saada eestkõneleja meie valdkonnale. Eestkõneleja on samuti Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi juhatuse esimees Kalev Järvela.

Valisime välja kolm organisatsiooni, eelkõige Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts. Ootused:

- ole pildil;
- ole nähtav ja ole nähtav atraktiivsena siin ja praegu;
- ole julge;
- ole autoriteetne;
- räägi kaasa;
- talla palgapedaali.

Järgmisena võtsime maakondlikud rahvakultuuri seltsid või ühendused, kes oleksid ühtepidi Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi hääletoru kohalikul tasandil, KOVI tasandil, et jõuda sõnumitega otsustajateni. Et nad oleksid nähtavad nii maakonnas kui ka väljapool rahvatantsu valdkonda. Kolmandaks Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, kes on pidudega alati pildil ja teeb seda väga hästi. Ootused temale oleks see, et oleks koostööaltim ja et ei unustaks tantsu ära. (Kokkuvõtte Kadri Tiis)

Küsimused

- Ootus on, et olla pildil siin ja praegu aktiivselt. Mis oleks nõuanne, kuidas pildile saada või sinna jõuda?
- Midagi üldrahalikku, mis haaraks kogu Eesti avalikkuse tähelepanu. Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi rahvusvaheline tantsupäev on üsna tuntud ja saab järjest tuntumaks. (Eeva Kumberg)

Rahva- ja pärimusmuusika laudkond

Meie kaart on jällegi hästi kirju. Saime kirja kõik eestkõnelejad erinevatel tasanditel. Neid on palju. Riiklikul tasandil keskseltsid, õppeasutused, kus rahva- ja pärimusmuusikat õppida saab. Kolmas sektor ja KOVID, munistripaalhuvikoolid, erasektor ja üksikisikud.

Meil on selline õnnelik valdkond, et meil on olemas staarid, kes on tuntud esinejad. Meie valdkonna kõige väärikamaks patrooniks on hetkel Ingrid Rüütel ja on seda olnud juba aastakümneid.

Me valisime välja neli olulisimat eestkõnelejat ja ootused neile. Kultuuriministeeriumilt ootaksime seda, et kõneldaks valjuhäälselt rahva- ja pärimusmuusika ja muusikute eest, arendades ka rahvusvahelisi suhteid. Kui on vaja välisreisile ehedat pärimust kaasa haarata, siis võtke meid kaasa. Et väärtustada rahvalaulikuid ja pillimehi näiteks kutsudes meid esinema vabariiklikult tähtsatele sündmustele, presidendi vastuvõtust alates. Ootused Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsile oleks, et arendada edasi rahvamuusika pidu ja kaasata erinevaid huvigruppe. ERRSi oluline tegevus on praegu palgatoetuste süsteemi arendamine, loodame sellele. Lauas tuli välja, et ERRS'il meie valdkonnas puudub praegu laialt tuntud kõneisik nagu oli Juhan Uppin. ERRS kõneleb pillimuusikute huvide eest. Kõikidelt ootame ka Eesti Rahvaluule Arhiivi tegevuse väärtustamist. Eesti Folkloorinõukogus kõneisikuks on suurelt Lauri Õunapuu, kes teeb seda tööd väga hästi. Folkloorirühmade nõustamine, riiklik toetuste süsteem, rahvusvaheline esindamine, teadmise hoidmine, levitamine ja väärtustamine ja Eesti Rahvaluule Arhiiviga koostöö ja väärtustamine. Eesti Pärimusmuusika Keskuses on kaks meest, kes eest kõnelevad ja teevad seda väga hästi – Tarmo Noormaa ja Ando Kiviberg. Lubame neil edasi eestkõneleda. Ootused Eesti Pärimusmuusika Keskusele on laulikute ja pillimeeste eestkõnelemine ja mitte niiväga kollektiivide eestkõnelemine, noorte töö arendamine ja vabariiklik noorte katuseks olemine, Eesti Rahvaluule Arhiivi väärtustamine. (Kokkuvõte Krista Sildoja)

Kultuurikorralduse laudkonnad (I ja II)

Kultuurikorralduse laudkond II

Räägime väga konkreetsetest ettepanekutest. Eesti tasandil, riigi tasandil võiks eestkõnelejaks olla Eesti Rahvakultuuri Keskus, Kalle Vister. Meie ootused temale on jätkuvalt, et oleks kompetentsikeskus, kvaliteetsed koolitused, rahastus ja loodame, et räägiks kaasa ka seaduse loomes koos meiega. Kogukonna tasandil on meil eestvedajaks Eesti Rahvamajade Ühing, Ülle Välimäe. Ootame koostööd, kutse andmise jätkamist, rahastust. Koostöö on Eesti Linnade ja Valdade Liiduga, mis on väga hea ja mida meil veel eelmisel aastal ei olnud. Eesti tasandil rääkides me oleme väga tänulikud Egge Kulbok-Lattikule, kes on julgesti andnud kultuuri teemat edasi. Aitäh Sulle Egge, Sa oled tõeliselt oma ala spetsialist, Sa usud sellesse teemasse, oled avatud ja ma arvan, et see on väga äge, mis Sa teed. Aitäh Sulle!

Meil on siin veel nimesid, oli pikk arutelu. Kuidas me aruteluni üldse jõudsime, oli see, et tõime välja Märt Avandi Pardiralli näite. Kui ma vaatan Pardirallit, tean täpselt, kes selle eest räägib. Siis hakkasime mõtlema, et meie valdkonnas väga sellist isikut ei olegi. Edasi mõeldes, kui näiteks televiisori lahti teed ja Hirvo Surva räägib, siis kõik kuulavad. Piret Aus on väga palju panustanud valdkonda. Ka Ülle Välimäe. (Kokkuvõte Krista Dreger)

Kommentaare

-Kui hakata lünki kaardistama, tuleb välja hoopis kiitus ja tunnustus neile, kes seda väärivad ja juba teevad väga head tööd. See märkamine on ka oluline, et jaksaks. (Elo-Hanna Seljamaa)

Kultuurikorralduse laudkond I

Kui meil esimeses seminaris oli keeruline, et kõik ongi kultuurikorraldus, siis praegu viimasena esinedes on väga hea tõdeda, et kõik nimed, kes meil on kirjas, on juba kõlanud: Lauri Õunapuu, Anu Raud, Marju Kõivupuu, Egge Kulbok-Lattik, Aet Maatee, Hirvo Surva ja rahvakultuuri spetsialistid maakondades. Me tõime pika nimekirja välja, aga alustasime Kultuuriministeeriumist. Me ootame Kultuuriministeeriumilt seaduse algatamist, kultuurikorralduses puudub seadus. Meile kogu aeg tundub, et kõik on kultuurikorraldus ja kõik jääb seaduse taha, mis võiks meid aidata, see on number üks. Järgmisena tõime välja Eesti Rahvakultuuri Keskuse. Kui rääkida ootustest, siis on kõik hästi ja et see koostöö kestaks. Et me oleksime haritud ja targad. Tundub, et ERK torgib tegijaid rohkem tagant. Eesti Rahvamajade Ühing on see, kelle poole me vaatame alt üles, et oleks jõulisem, et Eesti Rahvamajade Ühing seisab kultuurikorraldajate eest ja torgiks tagant ka seadusandlust, mida ka tehakse ja kõik see juba toimib ka.

Uus märksõna oli nõustamine. Kultuurikorraldaja täna kohalikus omavalitsuses ei lähe KOVi juhi juurde. See võiks olla Rahvamajade Ühingu roll. Kutseandmine ka nagunii, see on vajalik ja töötab.

Neljandana tõime välja, kelle poole me vaatame ja kellega KOVide kultuurikorraldajad ei tunneta koostööd, on ülikoolid laiemalt, eriti TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. Me ootame, millal tulevad praktikandid. See on ka jätkusuutlikkuse teema. Ma tean, et ERK on juba seda koostööd ka teinud ja see on ka meie ootus. Nii tuleb jätkusuutlikkus, noor inimene tuleb rahvamajja ja kultuuri korraldama. Sealt tuleb ka täienduskoolituse koostöö.

Ja veel, mis sai välja kirjutatud, et täna ei ole töötaval kultuurikorraldajal võimalust ennast akadeemilises õppes harida. Ehk siis nõ tsükliõppe või kaugõppe variant bakalaureuse õppes või rakendusõppes. See on praegu puudu. Siin on koostöö koht.

Meedia, ajakirjandus ja ERR on samuti koostöökoht. (Kokkuvõtte Reet Suurkask)